

Handläggare:
Susanne Olsson
Tel. 508 28 426

Till
Idrottsnämnden

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016 för idrottsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningens förslag till underlag till budget 2014 med inriktning för 2015 och 2016 för idrottsnämnden godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Olof Öhman

Förvaltningschef

Ärendet

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret utgör periodens första år. Inför stadens centrala budgetberedning ska nämnderna därför lämna ett underlag för planering för år 2014 med inriktning för 2015 och 2016. Planeringen ska utgå från Stockholms stads Vision 2030. Underlaget ska rymmas inom de planeringsnivåer som kommunfullmäktige beslutade om i samband med att budgeten för år 2013 fastställdes.

Förvaltningen redovisar i punktform, under respektive inriktningsmål, en övergripande och sammanfattande analys av verksamhetens utveckling de kommande åren. Underlaget i övrigt beskriver trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna och eventuella behov av åtgärder utifrån detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för lednings- och verksamhetsstöd i samarbete med driftavdelningen och utvecklingsavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp fredagen den 15 mars 2013.

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagare och besök

- Främja ett brett utbud av idrottsaktiviteter som stimulerar alla grupper till fysisk aktivitet. Ökad fysisk aktivitet skapar bättre folkhälsa och livskvalitet för stockholmarna.
- Stadens unika möjligheter som en arena för idrott och motion ska tas tillvara genom hög klass på stadens idrottsanläggningar och genom att utveckla stadsnära friluftsområden för rekreation och vardagsmotion.
- Utveckla befintliga anläggningar, tillhandahålla fler anläggningar samt nyttja befintliga anläggningar effektivare för att erbjuda goda möjligheter till fysisk aktivitet.
- Erbjuder ett varierat utbud för idrott och motion i simhallarna. Ökad simkunnighet är ett fortsatt prioriterat område, där skolor och stadsdelsförvaltningar är viktiga samarbetsparter.

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Verka för att föreningslivet och andra aktörer ges möjlighet att driva verksamhet inom stadens anläggningar för friskvård, motion och idrott.
- Kvalitetssäkringen inom den egna verksamheten är fortsatt ett viktigt verktyg för att säkra utbud, bemötande och kompetens.
- All verksamhet i stadens anläggningar ska vara inkluderande och jämställd. Investeringar liksom verksamhet ska stödja flickors och pojkars, kvinnors och mäns idrottande i lika hög utsträckning.
- Utveckla och främja kultur- och fritidsutbudet för personer med funktionsnedsättning.
- Fortsätta att vara en hälsofrämjande arbetsplats.

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Förbättrar rutiner och arbetsprocesser i syfte att effektivisera och ge stadens invånare en bra verksamhet.
- Brukarnas delaktighet ska öka och deras synpunkter ska hanteras snabbt och effektivt.
- Fortsätta arbetet med energieffektiviseringar, tillsammans med fastighetskontoret.

2. Nämndens verksamhetsområde

Fysisk aktivitet för stockholmarna

Folkhälsa och idrott spelar en betydande roll i stadens vision om ett Stockholm i världsklass. Fysisk aktivitet är en av de viktigaste faktorerna för att skapa och upprätthålla god hälsa samt motverka och lindra sjukdom.

Genom att få fler invånare i Stockholm fysiskt aktiva kan staden bidra till minskad sjukfrånvaro, ökad kunskapsinhämtning hos skolelever och ökad produktivitet hos de vuxna. Möjlighet till fysisk aktivitet i staden kan därför vara avgörande för hälsa och goda levnadsvanor bland stockholmarna. Störst hälsovinster får de personer som går från inaktivitet till att bli fysiskt aktiva.

Under 2013 förväntas kommunfullmäktige ta beslut om ett nytt idrottspolitiskt program för Stockholms stad. Det antagna programmet kommer fram till och med 2017 att styra stadens arbete i frågor rörande idrott och motion. Särskilt idrottsnämndens arbete berörs av ett antaget program då inriktningen tydligt styrs mot att få fler stockholmare att motionera samt att de som idag är fysiskt aktiva fortsätter att vara aktiva.

Forskningsprojektet Ung Livsstil bedrivs i samverkan mellan idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen och Stockholms universitet. Undersökningen genomfördes senast under 2005 till 2006 och kommer återigen att genomföras under 2013. Resultaten från studien kommer att vara vägledande i förvaltningens framtida arbete. Tidigare studier har visat att flickor är mindre fysiskt aktiva än pojkar, och det är av stor vikt att idrottsnämnden lägger minst lika mycket resurser på att främja flickors idrottande och motionerande som på pojkars. Strategierna måste genomföras dels genom att arbeta för att bereda plats för flickor inom befintliga verksamheter och dels genom att möta flickors preferenser och önskemål i större utsträckning.

Att öka möjligheterna för stadens invånare att motionera när de själva vill är ett sätt att få fler att bli fysiskt aktiva. Det handlar framför allt om att erbjuda ytor och anläggningar dit det är fritt tillträde och som är öppna och tillgängliga för alla samt att informera om de möjligheter som står till buds.

Nämndens egen verksamhet har fokus på att öka hälsofrämjande fysisk aktivitet hos prioriterade grupper. Ungdomar ska uppmuntras till att hitta aktiviteter genom lokala inspirationsdagar och lockande utbud. Aktiviteter för personer med funktionsnedsättning väntas växa genom de nätverk som byggs upp och genom prova på aktiviteter. Personalen ska fortsätta utbildas för att ta emot och bli trygga med att möta de prioriterade målgrupperna.

Kvalitetssäkring med prioritet på lämpliga kom igång aktiviteter såsom simskola, gyminstruktioner, kurser och kom igång pass fortsätter. Kvalitetssäkring av receptionsarbetet är viktigt för att besökarna ska känna sig välkomna.

Anläggningarnas folkhälsoprofil ska fortsätta stärkas och arbetsmetoder för att minska trösklar att komma igång ska utvecklas. För att fler ska komma igång och fortsätta vara fysiskt aktiva är det viktigt att utbudet är brett och tilltalar stockholmarna.

Besökare i simhallarna som har fått fysisk aktivitet på recept från en vårdgivare väntas fortsätta att öka. Det är en arbetsmetod som kan användas av hälso- och sjukvården, i samverkan med aktörer på fritidens arena, för att främja fysisk aktivitet. Det finns stort vetenskapligt stöd för att fysisk aktivitet på recept är en framgångsrik väg att nå inaktiva.

Efterfrågan på simskola för icke simkunniga barn i åldrarna 8-14 år har ökat och fler grupper än tidigare kommer att erbjudas. Ett pilotprojekt, "Förskolesimning", för barn i sexårsverksamhet kommer att genomföras inom ramen för Stockholm simmar säkert. Syftet är att öka vattenvanan och på sikt förbättra simkunnigheten. Projektet ska utvärderas under perioden.

Stadens nämnder och styrelser har i budget för 2013 fått i uppdrag att samarbeta och tillsammans med föreningslivet utveckla nya ytor för spontanidrott. Skolgårdarna kan fylla en viktig funktion för spontant idrottande bland barn och ungdomar både inom och utanför skoltid. Idrottsförvaltningen har även hand om uthyrningen av skolornas gymnastiksalar. Ett arbete har påbörjats inom förvaltningen för att se över förutsättningarna för att kunna hyra ut tider i samtliga gymnastiksalar.

Sedan 2011 genomförs en profilering mot idrott och hälsa i Farsta stadsdel, detta i samarbete mellan Farsta stadsdelsförvaltning, idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Lyckade exempel på gemensamma aktiviteter som kommer att fortgå är Farsta Sports camp och Farstaloppet, aktiviteter som växer i antalet deltagande varje år.

Föreningslivet

Medlemskap i förening är idag den effektivaste metoden för att få barn och ungdomar fysiskt aktiva. Sedan flera år tillbaka visar undersökningar på vikande siffror för medlemskap i förening när stadens yngre invånare kommer upp i högstadie- och gymnasieåldern. Parallellt med arbetet att få fler barn och unga att delta i föreningslivets ordinarie verksamhet sker ett arbete för att erbjuda de som inte är eller vill bli medlemmar möjligheter till fysisk aktivitet. Ett sätt att nå dessa ungdomar är att i samarbete med föreningsliv och fritidsverksamheter i stadsdelarna erbjuda öppen idrottsverksamhet med frivilligt och fritt deltagande. Arbetet kommer under de närmsta åren att intensifieras och efter hand utvärderas.

Föreningslivet står för det i särklass största fritidsutbudet i Stockholm. Över hälften av alla barn och ungdomar är aktiva i Stockholms föreningsliv. Stadens kontanta stöd till barn och ungdomsföreningar har de senaste två åren ökat med cirka 20 procent.

Merparten av ökningen har gått till att förbättra stödet för föreningarnas verksamhetslokaler och det generella medlemsaktivitetsbidraget, enligt föreningslivets önskemål. Även om stödet har ökat de senaste åren finns det även fortsättningsvis behov av att utöka bidragsramen. Den stora befolkningsökningen i sig innebär att fler ungdomar kommer att vara föreningsaktiva och till detta kommer det strategiska arbetet med att aktivera de barn och ungdomar som inte är fysiskt aktiva. Viktiga områden för att nå de fysiskt inaktiva är den så kallade "drive-in" idrotten, liksom prova på aktiviteter, ungdomsmässor och ökade möjligheter för spontanidrott. Föreningar, stadsdelsförvaltningar och bostadsbolag, men även privata aktörer, är viktiga samarbetsparter i detta arbete.

Idrott och fritid för personer med funktionsnedsättning

Hälsan hos personer med funktionsnedsättning är generellt sämre än hos befolkningen i övrigt. Forskning visar att barn och ungdomar med funktionsnedsättning motionerar mindre och deltar i föreningslivet i mindre utsträckning än andra.

Undersökningen Ung livsstil i särskolan genomfördes 2008/2009 i högstadiet och i gymnasiet. Resultaten visar att 20 procent av elever med utvecklingsstörning är med i en idrottsförening, medan motsvarande bland övriga elever är 41 procent. 65 procent av eleverna i särskolan är fysiskt inaktiva, jämfört med 34 procent bland övriga elever. Idrottsförvaltningen ska följa upp undersökningen med en ny enkät hösten 2013. Kultur- och fritidsutbudet för personer med utvecklingsstörning som bor i gruppboad ska utvecklas och tillgängliggöras.

Fritid för alla är ett uppdrag som innebär att idrottsförvaltningen samordnar fritidsfrågor för barn och ungdomar med funktionsnedsättning i Stockholms stad. I samarbetet ingår stadsdelsförvaltningarna, kulturförvaltningen, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Förvaltningen samarbetar med Stockholms Idrottsförbund för att inspirera föreningslivet att inkludera barn och ungdomar med funktionsnedsättning. På initiativ av förvaltningen har 15 kommuner i Stockholms län samt Habilitering & Hälsa gått samman om en ny webbtjänst, Fritidsnätet, som samlar fritidsutbudet för personer med funktionsnedsättning i stora delar av Stockholms län. Förvaltningen ska utveckla ett effektivare sätt att kommunicera ut fritidsutbudet för personer med utvecklingsstörning som bor i gruppboad än vad som tidigare gjorts. Mycket av motivationsarbetet för en aktiv fritid sker i informationsstadiet.

Stadens anläggningar ska tillgänglighetsanpassas och alla nya anläggningar ska byggas tillgängliga redan från början. Fler friluftsanläggningar behövs som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. En inventering av tillgängligheten i befintliga anläggningar ska göras, och en långsiktig handlingsplan ska tas fram i samarbete med fastighetskontoret.

Friluftsverksamhet

Genom att fortsätta uppföra fler utegym på lämpliga platser runt om i Stockholm försöker förvaltningen inspirera fler stockholmare att bli mer fysiskt aktiva. Utegymsen har snabbt blivit mycket populära och placeras ofta i anslutning till motionsspår eller idrottsplatser. Under planperioden kommer förvaltningen att fortsätta satsningen på att utveckla de olika motions- och skidspårssystemen genom tryggare spår, servicebyggnader och fler spåralternativ för motionsändamål och då särskilt åtgärder för skidåkning.

Båtsporten i Stockholm är ett av idrottsnämndens ansvarsområden. Förvaltningen har tagit fram ett förslag till ny policy för fritidsbåtlivet i ett framtida Stockholm och i samarbete med exploateringskontoret planeras den få en politisk behandling under 2013. När policyn är antagen kan nya långsiktiga avtal med fritidsbåtsklubbarna tecknas. Behovet av fler båtplatser är mycket stort i Stockholm med flera tusen stockholmare i kö. Det är viktigt att förvaltningen deltar i planeringen av byggande utmed stadens strandlinjer. I samråd med miljöförvaltningen och båtorganisationerna fortsätter miljöinvesteringarna i spolplattor och latrintömningsstationer på strategiska platser.

Upphandling i konkurrens och nya finansieringsformer

Stadens vision är att alla stockholmare ska kunna utöva idrott och motion utifrån egna önskemål och förutsättningar. Detta uppdrag behöver inte ske genom verksamhet i stadens regi, istället kan staden ta tillvara det utbud och den kompetens som finns i form av privata företag i friskvårdsbranschen eller föreningar/organisationer. Det innebär bland annat att idrottsnämnden inte ska bedriva verksamhet inom områden där det finns en fungerande marknad.

Det är angeläget att förvaltningen och olika friskvårdaktörer finner nya samarbetsformer. Förvaltningen kommer att fortsätta utveckla samverkansavtal med föreningar inom ramen för lagen om offentlig upphandling.

Idrottsförvaltningen och fastighetskontoret har ett gemensamt uppdrag att se över kommersiella ytor i stadens idrottsanläggningar där sponsorskyltar är en del av uppdraget. Sponsorskyltar är en viktig möjlighet för föreningarna att sprida kännedom om sin verksamhet samt att skapa intäkter till verksamheten.

Personalfrågor

Ett strategiskt arbete påbörjas 2013 för att utveckla förvaltningen som attraktiv arbetsgivare och skapa ett tydligt ledar- och medarbetarskap, tydlig målstyrning samt ökad motivation och arbetsglädje.

Förvaltningen vill tillvarata intern kompetens och uppmuntra medarbetare med ledaregenskaper att pröva på att leda i olika former. Förvaltningen fortsätter att genomföra program för att stärka den interna kompetensen. Individuell coachning från mentor eller liknande kommer också vara viktigt framöver för att stärka befintliga chefer i deras ledarskap.

Förvaltningen kommer under planperioden att fortsätta arbetet med hälsofrämjande insatser för personalen för en fortsatt låg sjukfrånvaro. Att attrahera nya medarbetare är viktigt, dels för att klara utökade uppdrag och dels inför kommande generationsväxling.

Förvaltningen ser det inte som troligt att övertalighet kommer att uppstå enligt den aktivitetsplan som nu ligger 2014, men kan inte utesluta behov av omställning på längre sikt.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens ekonomiska situation påverkas i hög utsträckning av följande faktorer; simhallarnas besöks- och intäktsutveckling, utveckling av intäkterna för planhyror, ökat underhållsbehov i anläggningarna samt investeringar som medför driftstörningar och ökade drifts- och lokalkostnader.

De senaste åren har intäktsutvecklingen stabiliserats på en mer jämn nivå till följd av att anläggningarnas kapacitet nästan är fullt utnyttjad. Samtidigt har behovet av underhåll av anläggningarna blivit allt större. Detta har medfört att det blir allt svårare för nämnden att finansiera driftkostnaderna för nya anläggningar inom fastställd budget. När befolkningen växer ökar kraven på både nya anläggningar och utökad verksamhet i befintliga anläggningar.

Hyreskostnaderna utgör en väsentlig del av nämndens budget och har därmed stor påverkan på de ekonomiska förutsättningarna. Utvecklingen av hyreskostnaderna påverkas till stor del av den beslutade investeringsvolymen för nybyggnation och upprustning, och av kostnadsutvecklingen inom underhåll och drift av idrottsfastigheterna. Hyreskostnaderna beräknas öka med relativt stora belopp under budgetperioden, i huvudsak på grund av genomförda investeringar men även genom fastighetsnämndens beräknade ökade kostnader för planerat underhåll och administration av fastigheterna.

Idrottsnämnden ansvarar för inre underhåll och underhåll av tekniska installationer som vattenrenings- och kylanläggningar och underhållsbehovet i anläggningarna är fortsatt mycket stort. Förvaltningen bedömer att underhållsnivån under budgetperioden bör utökas för att nödvändiga åtgärder i de äldre anläggningarna ska kunna genomföras.

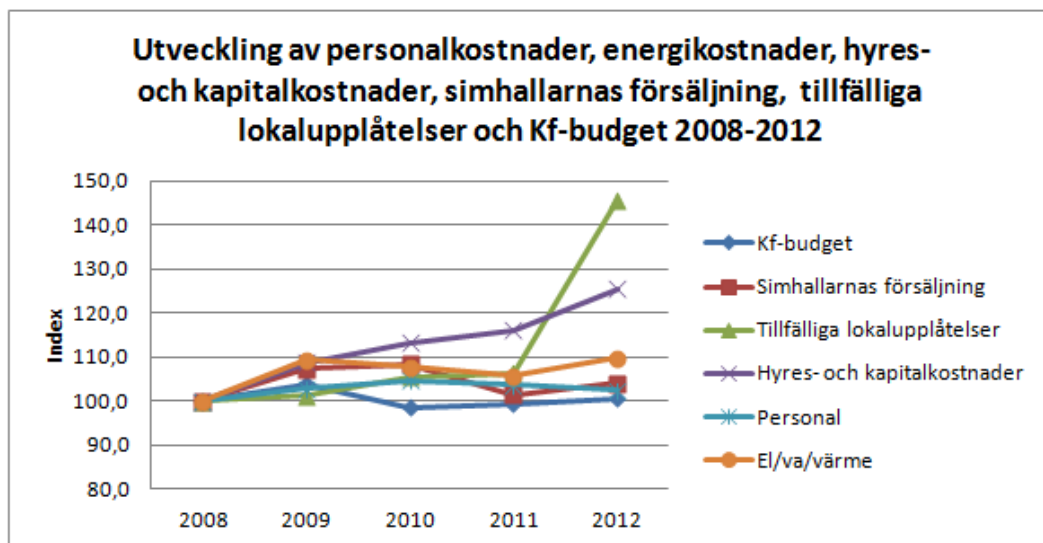
Blankettunderlag till stadsledningskontoret återfinns i *bilaga 1*.

3.1 Drift

Intäkts- och kostnadsutveckling 2008-2012

Diagrammet och tabellen nedan visar utvecklingen under åren 2008-2012 för personalkostnader, energikostnader, simhallarnas försäljningsintäkter, hyres- och kapitalkostnader och tillfälliga lokalupplåtelser jämfört med KF-budget.

Mnkr

Intäkt-/kostnadsslag*	2008	2009	2010	2011	2012
Kf-budget	533,7	554,1	526,3	529,8	536,7
Simhallarnas försäljning	156,7	168,1	169,6	159,0	162,9**
Tillfällig lokalupplåtelser	50,3	50,9	53,1	53,5	73,3
Hyres- och kapitalkostnader	242,3	263,2	274,5	281,1	304,2
Personal	206,1	211,9	215,8	213,7	211,0
El/va/värme	77,9	85,2	83,9	82,3	85,6

* I simhallarnas försäljning ingår försäljning av årskort, engångskort, rabattkort varor, kurser, simskola m.m. Tillfälliga lokalupplåtelser består mest av planhyror.

** Värde för 2012 är justerat med 27,7 mnkr jämfört med bokslut 2012 för den periodisering som gjordes för att åren ska vara jämförbara.

Historiskt har ökade försäljningsintäkter för simhallarna och ökade planhyror delvis finansierat de kostnadsökningar som har uppstått till följd av löneökningar, prisökningar och ökad verksamhetsvolym. Som diagrammet visar är inte denna utveckling lika tydlig längre. Den stora ökningen av planhyror mellan 2011 och 2012 beror främst på det ökade intäktskravet i kommunfullmäktiges budget för 2012 till följd av införandet av självkostnadshyror för skolor.

Att intäktsökningen avstannat de senaste åren beror på att anläggningarnas kapacitet nu nyttjas till mycket högre grad. För att till stor del täcka effekterna av lönerörelsen, prisökningar och utökad verksamhet har nämnden genomfört stora effektiviseringar under de senaste åren, vilket utvecklingen av personal- och energikostnader tydligt visar.

Förändrade intäkter och kostnader för Stadion

När Tele2 Arena öppnar sommaren 2013 kommer Djurgårdens allsvenska fotbollslag (herrar) att spela sina matcher i den nya arenan i stället för på Stadion

där de spelar för närvarande. Detta beräknas innebära ett intäktsbortfall med cirka 2-3 mnkr per år för idrottsnämnden. Utöver dessa intäkter uppgick intäkterna från konsertverksamhet på Stadion till cirka 2,5 mnkr under 2012. För 2014 finns en stor osäkerhet om några konserter kommer att förläggas till Stadion, eller om omfattningen kommer att bli betydligt mindre än tidigare år, eftersom det finns två helt nya arrangemangsarenor i Stockholmsområdet. Utöver ovan nämnda Tele2 Arena har även Friends Arena i Solna tillkommit. Den verksamhet som kan komma att ersätta ovanstående arrangemang på Stadion beräknas att inte generera intäkter i samma omfattning. Kostnaderna kommer troligen inte att kunna minskas i lika stor grad, vilket innebär att nämndens nettokostnad troligen kommer att öka med cirka 3-4 mnkr per år från och med 2014.

Driftbudgetkonsekvenser av pågående och planerade investeringar

Under budgetperioden beräknas tre nya idrottshallar tas i drift. Dubbelidrottshallen vid Stora Mossen beräknas kunna stå klar senhösten 2013, den nya idrottshallen i Älvsjö och den planerade gymnastikhallen i söderort beräknas kunna färdigställas och tas i drift från och med 2016. Hallen vid Stora Mossen beräknas medföra ökade årliga driftkostnader, exklusive hyreskostnader, om cirka 3,1 mnkr från och med 2014, och cirka 1,5 mnkr i ökade intäkter. För Kämpetorpshallen i Älvsjö och specialhallen för gymnastik beräknas den årliga driftkostnaden från och med 2016 uppgå till cirka 1,9 mnkr respektive cirka 2,0 mnkr netto, exklusive hyror. Hyror för hallarna ingår i beräknade hyreskostnader för respektive år.

Utvecklingen av simhallsintäkterna under kommande budgetperiod kan påverkas av planerade ombyggnationer, och även oplanerade åtgärder som kan bli nödvändiga i och med att anläggningarna blir allt äldre. Som tidigare beskrivits har simhallsintäkterna en stor inverkan på nämndens ekonomi. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Om Åkeshovs sim- och idrottshall stängs för ombyggnad under cirka 1,5 år, från maj 2014-dec 2015 beräknas nettokostnaden öka med cirka 1,6 mnkr 2014 och 2,3 mnkr 2015. Utredning pågår och beslut om upprustningen kommer att behandlas av idrotts- och fastighetsnämnden under 2013.

Utöver ovanstående större projekt ökar även driftkostnaderna när investeringarna innebär nya ytor med konstgräsplaner samt tillkommande omklädningsbyggnader. Till viss del täcks detta av ökade intäkter för planhyror.

Hyreskostnader

I budget för 2013 uppgår de totala hyreskostnaderna till 288,1 mnkr. Huvuddelen av idrottsanläggningarna hyrs från fastighetsnämnden och kostnadsutvecklingen påverkas i hög utsträckning av den investeringsvolym som beslutas för nybyggnation och upprustning av anläggningarna och av fastighetsnämndens kostnader för underhåll och drift. Hyreskostnaderna till fastighetsnämnden uppgår under 2013 till totalt 263,0 mnkr, inklusive 11,6 mnkr för Forsgrénsska badet och Sjöstadshallen. Därutöver tillkommer cirka 21,0 mnkr för externt inhyrda anläggningar.

Enligt fastighetskontorets beräkningar ökar idrottsnämndens hyreskostnader, exklusive Forsgrénska badet och Sjöstadshallen, från 251,4 mnkr 2013 till 275,4 mnkr 2014, 282,0 mnkr 2015 och 292,3 mnkr 2016. Det innebär en sammanlagd ökning av berörda hyror med 40,9 mnkr under budgetperioden.

Huvuddelen av ökningarna avser ökade kapitalkostnader för pågående och planerade projekt som avslutas under perioden. Efter att hänsyn har tagits till minskade kostnader för befintliga anläggningar beräknas pågående investeringar medföra en ökning av hyrorna med 18,0 mnkr 2014, 24,4 mnkr 2015 och 35,0 mnkr 2016 jämfört med 2013. Utöver ökade kapitalkostnader innebär hyresunderlaget ökade kostnader om 6,0 mnkr 2014, 6,2 mnkr 2015 och 5,8 mnkr 2016 på grund av ökade kostnader för främst planerat underhåll och overheadkostnader. I den beräknade ökningen från och med 2014 ingår bland annat en helårseffekt för Engelbrektshallen om 6,7 mnkr och hyra för ny idrottshall på Stora Mossens idrottsplats om 2,3 mnkr.

För externt inhyrda anläggningar beräknas utöver normal indexuppräkning en minskad hyreskostnad om 0,7 mnkr, vilket är en helårseffekt av avvecklingen av Brommahallarna från och med april 2013.

Diskussioner har förts om inhyrning av idrottshallar från externa fastighetsägare på grund av den hallbrist som råder. Inhyrningarna kan medföra stora hyreskostnadsökningar som är mycket svåra att inrymma inom nämndens befintliga budget.

Fastighetsunderhåll

Idrottsnämnden fastställde 2010 en långsiktig underhållsplan för idrottsanläggningarna som baserades på en inventering av underhållsbehovet för de kommande tio åren. Under 2012 har en kompletterande inventering gjorts gemensamt av idrottsförvaltningen och fastighetskontoret, och en redovisning gjordes i nämnderna i november 2012. I budget 2013 har nämnderna i uppdrag att upprätta en gemensam femårig underhållsplan för idrottsanläggningarna.

De faktorer som påverkar den långsiktiga planeringen är bland annat åldersstrukturen i anläggningsbeståndet, ett ökat nyttjande som medför ökat slitage och anläggningarnas installationstäthet. Flera av de större idrottsanläggningarna uppfördes på 1960- och 1970-talet och underhållsbehovet är stort. Utöver det yttre underhåll av byggnaderna som ingår i fastighetsnämndens ansvar, medför åldersstrukturen även ett ökat behov av underhåll av tekniska installationer och inre ytskikt, vilket ligger inom idrottsnämndens ansvar. De tekniska installationerna, som till exempel vattenreningsanläggningar i stadens simhallar och bassängbad och kylanläggningar på idrottsplatser, har redan uppnått eller börjar närma sig sin tekniska livslängd. En stor del av det felavhjälpande underhållet avser simhallarnas vattenreningsanläggningar, och åtgärder genomförs kontinuerligt för att klara gällande gränsvärden för vattenkvalitet. Det höga nyttjandet av anläggningarna, som är en viktig del i nämndens ekonomiska

förutsättningar, medför också ett kraftigt slitage på inre ytskikt som golv och väggar i omklädningsrum och i verksamhetslokaler.

En mer genomgripande upprustning av Farsta sim- och idrottshall avslutades under 2012, och planering pågår för hur tidigare beslutad upprustning av sim- och idrottshallarna i Åkeshov, Vällingby och Västertorp ska genomföras.

Upprustningsbehoven i dessa anläggningar är omfattande och planeringsprocessen är tidskrävande. Det har inneburit att den beräknade tiden för genomförande har förskjutits. Förskjutningarna riskerar att medföra kraftigt ökade underhållskostnader för att anläggningarna ska kunna fortsätta hållas i drift fram till dess att mer omfattande åtgärder kan genomföras.

Utöver de anläggningar där planering av kommande upprustning har påbörjats finns omfattande behov även i övriga simhallar, i de tempererade bassängbaden och även i flera av de äldre isanläggningarna. För att underhållet av installationerna ska kunna hållas på en acceptabel nivå är det viktigt att planerade större upprustningsåtgärder inom fastighetsnämndens investeringsbudget kan genomföras under planeringsperioden.

Förvaltningen har tidigare redovisat att det är viktigt att underhållsbudgeten långsiktigt kan utvecklas i takt med underhållsbehovet och byggkostnadsutvecklingen. I den inventering som redovisades i nämnderna hösten 2012 beräknades det årliga underhållsbehovet till cirka 70 mnkr för både yttre och inre underhåll. På längre sikt kan en för låg nivå resultera i ett successivt ökande eftersatt underhåll, varför det är viktigt att anslaget kan utökas i nivå med prisutveckling och beräknat behov. Idrottsnämndens ekonomiska förutsättningar under senare år har inte medgivit någon utökning av fastighetsunderhållet. Förvaltningen har tvärt om tvingats hålla inne underhållsmedel främst för att balansera osäkra verksamhetsintäkter, trots att ambitionen har varit att hålla en acceptabel underhållsnivå, vilket inte är en hållbar modell på längre sikt.

I budget för 2013 utökades idrottsnämndens budget för hyreskostnader med 4,0 mnkr vilket möjliggjorde en utökning av fastighetsnämndens yttre underhåll till cirka 22 mnkr. Enligt förvaltningens bedömning behöver även utrymmet för det inre underhållet och underhåll av tekniska installationer utökas jämfört med dagens nivå, bland annat på grund av förskjutningen av den planerade upprustningen av de äldre sim- och idrottshallarna. Budgeten bör ligga på cirka 55 mnkr de kommande åren för att nödvändiga åtgärder ska kunna genomföras, vilket innebär en ökning med cirka 14 mnkr jämfört med verksamhetsplanen för 2013.

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 budget IDN
49,8	55,7	47,5	55,5	35,5	36,6	38,1	41,3

I tabellen visas bokförda kostnader (mnkr) för fastighetsunderhåll för åren 2006-2012. De redovisade kostnaderna för åren 2006-2010 avser hela fastighetsunder-

hållet, inklusive den del där ansvaret från och med 2011 överfördes till fastighetsnämnden. Från och med 2011 avser kostnaderna endast inre underhåll och underhåll av tekniska installationer. För 2010 minskades nämndens budget för underhåll med 10,0 mnkr, samtidigt som förvaltningen omfördelade medel för snöröjning, driftkemikalier med mera till övrig driftbudget, vilket förklarar den stora minskningen mellan 2009 och 2010. För 2013 redovisas budgeten för fastighetsunderhåll inom idrottsnämndens ansvar. Totalt för fastighetsnämnden och idrottsnämnden har cirka 63,5 mnkr reserverats för underhåll av idrottsanläggningarna under 2013.

3.2 Investeringar

Förvaltningens förslag till investeringsplan för budgetperioden avser dels idrottsnämndens egen budget för bland annat inventarier och maskiner, dels ett prioriterat förslag till idrottsinvesteringar inom fastighetsnämndens budget.

Idrottsnämndens anläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Huvuddelen av nyttjandet är inte lokalt förankrat i enbart respektive stadsdel, och förvaltningen anser därför att jämförelser av tillgången till idrottsanläggningar i prioriteringssammanhang inte bör göras i områden som är mindre än innerstaden, söderort och västerort. Redovisade jämförelser utgår därför från dessa tre områden och utifrån idrottsnämndens prioriterade målgrupper:

- Ungdomar 13-20 år, särskilt flickor.
- Flickor 7-20 år med utländsk bakgrund.
- Personer med funktionsnedsättning.
- Barn och ungdomar 7-20 år med lägre socioekonomisk bakgrund än genomsnittet.

Förvaltningens förslag till investeringsplan utgår även ifrån följande behov:

- Reinvesteringar i befintliga anläggningar.
- Nybyggnation och utveckling.
- Nyttja befintliga anläggningar effektivare.
- Specialanläggningar, evenemang och regionala satsningar.

Nedan redovisas folkmängden i Stockholm i åldrarna 0-19 år under åren 2003-2011, prognos för 2021 samt procentuell fördelning per geografiskt område och prognostiserad förändring mellan 2011 och 2021.

Folkmängd 0-19 år	2003	2007	2011	Prognos 2021	Procent per område	Prognos	Ökning
						ökning 2011 - 2021	procent 2011- 2021
Innerstaden	41 865	46 275	52 502	60 549	27,7%	8 047	15,3%
Söderort	61 861	66 348	74 059	90 719	41,5%	16 660	22,5%
Västerort	52 996	55 109	58 127	67 207	30,8%	9 080	15,6%
Hela staden	156 722	167 732	184 688	218 475	100,0%	33 787	18,3%

Uppgifterna är hämtade från "Statistisk årsbok för Stockholm 2013".

Mellan åren 2003 och 2011 ökade antalet barn och ungdomar i målgruppen med knappt 18 procent. I prognosen fram till och med 2021 bedöms målgruppen öka med drygt 18 procent i jämförelse med 2011 och jämfört med 2003 beräknas antalet barn och ungdomar öka med cirka 39 procent fram till år 2021. Ökningen motsvarar knappt 62 000 barn och ungdomar, som inom ramen för skola, föreningar eller på eget initiativ ska ges möjlighet att nyttja idrottsnämndens anläggningsutbud. Den kraftiga ökningen kommer att medföra en fortsatt ökad efterfrågan på nämndens anläggningar.

Enligt statistiken per den 31 december 2011 bor 28 procent av invånarna i åldrarna 0-19 år i innerstaden, 40 procent bor i söderort och 32 procent i västerort. Fram till 2021 är den beräknade ökningen störst i söderort med drygt 16 000 barn och ungdomar. I innerstaden beräknas berörd åldersgrupp öka med cirka 8 000 och i västerort med cirka 9 000 invånare.

I tabellen nedan visas planerad fördelning av ett urval av nämndens anläggningar per anläggningskategori och område vid utgången av år 2013.

Anläggningskategori	Innerstaden	Söderort	Västerort	Totalt
Fullstora idrottshallar (Spelmått 20x40 meter)	4	7	1)	7
Idrottshallar (Spelmått 18x36 meter)	5	17	6	28
Simhallar	5	7	3)	6
Idrottsplatser	8	13	7	28
Konstgräsplaner	20	26	21	67

1) = varav tre tillfälliga idrottshallar, två på Farsta IP och en på Skarpnäcksfältet

2) Brommahallarnas två idrottshallar kommer att rivas under våren 2013 och ersättas med en dubbel idrottshall på Stora Mossens IP

3) = varav två skolbad

4) = varav ett skolbad

Förvaltningens ambition är att förutsättningarna ska vara så jämlika som möjligt när det gäller tillgången och närheten till idrottsanläggningar i stadens olika delar. Den begränsade marktillgången och andra planeringsförutsättningar medför dock att det är svårt att öka antalet anläggningar i innerstaden, främst när det gäller ytkrävande utomhusanläggningar, men även när det gäller att uppföra nya idrottshallar. Det är en förklaring till att andelen anläggningar i relation till målgruppens storlek är större i söderort och västerort än i innerstaden.

Enligt förvaltningens förslag till investeringsplan planeras tre nya fullstora idrottshallar uppföras under perioden 2014-2019, varav en specialhall för gymnastik. Under 2013 avslutas byggnationen av Engelbrekts hallen och en dubbelidrottshall på Stora Mossens idrottsplats. Om den föreslagna utbyggnaden av idrottshallar kan genomföras kommer tillgången till fullstora idrottshallar totalt i staden att förbättras något i relation till målgruppens beräknade storlek 2021, jämfört med dagens situation.

Förvaltningen har i uppdrag att försöka öka tillgängligheten för inomhusidrotterna, och ser därför över möjligheterna att hitta enklare och billigare idrottshallslösningar. Under 2013 uppförs en enkel dubbelidrottshall på Stora Mossens idrottsplats. Dubbelidrottshallen beräknas vara färdigställd till årsskiftet 2013/2014. I samarbete med fastighetskontoret har förvaltningen tagit fram ett koncept för byggnation av enklare idrottshallar, vilket har redovisats i nämnderna. De hallar som planeras under perioden kommer, där möjlighet finns, att följa den framtagna modellen.

Under flerårsperioden planeras antalet konstgräs fotbollsplaner öka med ytterligare cirka tio planer i jämförelse med de knappt 70 planer som finns i slutet av 2013. Fortsatt satsning på konstgräsplaner leder till en ökning av den bokningsbara tiden, vilket möjliggör ökat nyttjande och ger bättre förutsättningar för fotbollsföreningarnas verksamhet. Under flerårsperioden planeras ett utbyte av fyra till fem gamla och uttjänta konstgräsmattor årligen.

Idrottsnämndens investeringar

Idrottsnämndens budget för investeringar i maskiner och inventarier uppgår under budgetperioden till 15,0 mnkr per år.

Trots att förvaltningen under senare år har gjort relativt stora satsningar på utbyte av maskiner och inventarier, är det viktigt för driften av anläggningarna att ändamålsenliga skötselmaskiner och verksamhetsutrustning finns tillgängliga samt att de successivt kan bytas ut och moderniseras. Vid utbyte av arbetsmaskiner och bilar är det också viktigt att de nya fordonen uppfyller stadens miljökrav. Idrottsnämndens maskinpark är relativt gammal och om utrustningen inte kan bytas regelbundet, och leasing inte är ett möjligt alternativ, medför den äldre maskinparken förutom svårigheter i verksamhetsdriften, även ökade kostnader för

reparationer och underhåll. Nämndens kostnader för reparationer av maskiner har ökat väsentligt under senare år, vilket i hög grad har påverkat främst utomhusidrottens ekonomiska förutsättningar.

För att nämnden kontinuerligt ska kunna byta ut maskiner och inventarier i ökad omfattning, och samtidigt kunna inrymma idrottsutrustning och inventarier till nya hallar som planeras tas i drift under perioden, föreslår förvaltningen att idrottsnämndens investeringsbudget utökas med ytterligare 10 mnkr till totalt 25 mnkr per år från och med 2014.

Ett av nämndens prioriterade uppdrag är att utveckla förutsättningarna för fler att utöva friluftaktiviteter. Ett ökat intresse hos kommuninvånarna under senare år för motionsidrott i naturmark har inneburit målmedvetna satsningar i upprustade och nyanlagda motions- och skidspår och anläggande av utegym. Förvaltningen har i sin långsiktiga investeringsplan en ambition att fortsätta utveckla möjligheterna till ett rörligt friluftsliv i bland annat Ågesta friluftsområde och i Nackareservatet. Förvaltningen kommer även att undersöka möjligheterna att anlägga ett nytt motions- och skidspår i Lövsta/Järfälla.

Idrottsnämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att tillsammans med Stockholms båtklubbar minska problemet med miljögifter som härstammar från bottenfärger och rengöring av båtar genom att tillse att spolplattor uppförs vid vissa upptagningsplatser för båtar. Därutöver har idrottsnämnden i uppdrag att iordningställa toalettömningsstationer för fritidsbåtar på olika strategiska båtområden. Under 2012 iordningställde förvaltningen i samarbete med Heleneborgs BK, som ett pilotprojekt, en spolplatta och en toalettömningsstation inom båtklubbens område på Långholmen. Under flerårsperioden planerar förvaltningen för anläggande av två till tre spolplatser och toalettömningsstationer per år.

Kapitalkostnader

I mars 2013 uppgår det bokförda värdet för nämndens anläggningstillgångar till 142,5 mnkr. Idrottsnämndens investeringsbudget för anskaffning av inventarier och maskiner uppgår till 15,0 mnkr årligen under budgetperioden. Nämnden har inget särskilt anslag för kapitalkostnader, utan kostnaderna ska rymmas inom driftbudgeten. Under 2013 beräknas kapitalkostnaderna för befintliga anläggningar och nyanskaffning av inventarier uppgå till cirka 26,2 mnkr. Kostnaden beräknas därefter minska i takt med gjorda avskrivningar.

Den ökning av investeringsbudgeten från 15,0 mnkr till 25,0 mnkr som föreslås beräknas medföra ökade kapitalkostnader om cirka 0,6 mnkr år 2014, 1,9 mnkr 2015 och 3,2 mnkr 2016. Förvaltningen bedömer att de ökade kapitalkostnaderna kan inrymmas inom budgeten dels genom att kapitalkostnader för aktiverade anläggningar successivt minskar, och dels genom minskade kostnader för

reparation av maskiner och inventarier som beräknas bli effekten av att förutsättningarna att hålla en modern maskinpark förbättras. På grund av den åldrade maskinparken har förvaltningens kostnader för reparationer ökat från 2,5 mnkr år 2008 till 5,9 mnkr under 2012.

Idrottsinvesteringar inom fastighetsnämndens budget

Förvaltningen redovisar fortsatta behov av nyinvesteringar samt upprustning och modernisering av idrottsanläggningarna. I budget för 2013 uppgår den angivna långsiktiga investeringsnivån för idrottsanläggningar till 190 mnkr. Därutöver tillfördes ytterligare medel under åren 2013-2016 för upprustning av sim- och idrottshallen i Åkeshov samt för en ny konstgräsplan på Solberga bollplan i samband med bostadsexploatering.

För åren 2017-2019 uppgår planeringsramen till 190 mnkr per år. Enligt förvaltningens förslag har planerade upprustningsprojekt och pågående planerade nyinvesteringar rymts inom fastställd budget. Utöver Åkeshovs sim- och idrottshall ligger den planerade fortsatta upprustningen av sim- och idrottshallarna utanför den normala nivån för idrottsinvesteringar. Även större exploateringsprojekt senare under perioden och den planerade bandy-/skridskohallen ligger utanför den normala nivån och förutsätter en utökning av investeringsnivån för att projekten ska kunna genomföras.

Upprustning, reinvestering, modernisering och nyproduktion inom ram

Under 2014 planeras en upprustning av Vanadisbadet att genomföras. Östermalms idrottsplats föreslås få en ny kylanläggning samt en ny garage- och förrådsbyggnad. Under perioden planeras upprustningen och moderniseringen av Vårbergs idrottsplats att påbörjas, och nya konstgräsfotbollsplaner föreslås anläggas på Aspuddens idrottsplats, Bagarmossens bollplan, Kämpetorps bollplan, Solberga bollplan, Stureby skolas bollplan, Bromstens idrottsplats och Grimsta idrottsplats.

Under 2011 gjordes en omfattande utredning av den tekniska konditionen för vattenrening, ventilation med mera i mindre simhallar och bassängbad.

Utredningen påtalar omfattande brister vid flera av de mindre simhallarna och de tempererade bassängbaden. Även miljöförvaltningen har i samband med analys av badvattenprover påpekat för förvaltningen att förbättringsåtgärder måste genomföras av badvattenreningen. Om åtgärder inte vidtas kan förvaltningen tvingas stänga vissa badanläggningar. Förvaltningen har under planeringsperioden prioriterat upprustning av de badanläggningar där vattenreningsanläggningarna är i sämst kondition. Under perioden 2014-2016 planeras upprustning och modernisering av Kampementsbadet, Hägerstensbadet, Högdalens sim- och idrottshall, Nytorpsbadet och Älvsjöbadet.

Bland större nybyggnadsprojekt som planeras under denna period kan nämnas nya idrottshallar i Hjorthagen, vid Kämpetorpsskolan i Älvsjö och en specialhall för gymnastikverksamhet i söderort. På grund av exploatering av befintliga anläggningsytor på Årstafältet planeras ersättningsanläggningar på ett nytt sportfält på Gubbängsfältet att påbörjas.

På Enskede ridanläggning planeras för en ny garage- och förrådsbyggnad och på Farsta ridanläggning en ny omklädningsdel samt viss ombyggnad av befintligt ridhus.

Specifikation av förslag till idrottsinvesteringar inom fastighetsnämndens budget redovisas i *bilaga 2*.

Övriga angelägna projekt utanför ram

I kommunfullmäktiges budget 2013 med inriktning 2014-2015 anges att kommunstyrelsen i samarbete med idrottsnämnden under 2013 ska påbörja planeringen för att bygga en regional bandyhall. Ett utredningsbeslut avseende en regional bandyhall för att klara Stockholmsområdets behov redovisades till nämnden i maj 2012. I det fortsatta arbetet uppdrogs till förvaltningen att i samarbete med bandysporten ta fram ett bandyhallsprogram. Förvaltningen förordar att en träningshall för bandy- och skridskoverksamhet förläggs till Tallkrogens bollplan. Ett reviderat utredningsbeslut planeras kunna redovisas för idrottsnämnden under våren 2013.

I syfte att hitta alternativa energikällor och minska nämndens energikostnader föreslår förvaltningen att idrottsförvaltningen tillsammans med fastighetskontoret genomför en inventering av idrottsanläggningarnas yttertak för att undersöka vilka tak som skulle vara lämpliga att förse med solceller.

Exploateringsprojekt utanför ram

Stockholm är en stad i stark tillväxt och behovet av ändamålsenliga idrotts-, frilufts- och motionsanläggningar är redan stort och förväntas öka inom den kommande planeringsperioden. Idrottsförvaltningens roll att bevaka invånarnas och föreningarnas behov av dessa anläggningar i stadens planeringsprocesser ska inte undervärderas. Det är viktigt att förvaltningen deltar redan i ett tidigt skede när det gäller planering av stadsförnyelse och förtätningsbyggnation.

Förvaltningens ambition är att stadens mark ska användas på ett optimalt sätt och ett nära samarbete med övriga förvaltningar och bolag är en förutsättning för detta arbete. Under senare år har exempelvis fullstora idrottshallar kunnat byggas i anslutning till skolor och förvaltningen har haft ett aktivt samarbete med exploateringskontoret i stadens övergripande uppdrag att bygga flera bostäder. Diskussioner och konkreta planer finns för fortsatt nyttjande av idrottsmark för bostadsbyggnation mot att fullgod kompensation erhålls. I föreliggande flerårsprogram redovisas främst ett antal bollplaner som är föremål för

bostadsexploatering. Kompensation föreslås i anläggande av konstgräsfotbollsplaner på intilliggande grusfotbollsplaner. Därutöver har exploateringskontoret planer på att flytta tennishallen i Kristinebergsparken till Stadshagens idrottsplats för att där förlägga tennishallen under jord. För att finansiera projektet föreslås bostadsbyggnation runt hallen. Projektet innebär att hela nuvarande Stadshagens idrottsplats, verksamhetsytor och byggnader, kommer att rivas. En ny men till ytan mindre idrottsplats föreslås på kvarvarande idrottsområde. Den nya idrottsplatsen föreslås innehålla en 11-manna och en 7-manna konstgräsfotbollsplan.

Kristinebergs idrottsplats har under flera år varit föremål för utredning om möjligheten för Storstockholms Lokaltrafik, SL, att anlägga ett underjordiskt garage under idrottsplatsen. Under utredningsperioden har förvaltningen dragit ner på investerings- och underhållsinsatser på idrottsplatsen och anläggningen används för närvarande endast för enklare och mindre träningar. SL har nu i princip övergivit planerna på ett bussgarage under Kristinebergs idrottsplats. Idrottsplatsen är därför i ett stort behov av upprustning och modernisering av såväl verksamhetsytor som byggnader.

Bland övriga större exploateringsområden där nämnden har intressen under perioden kan nämnas idrottshall och 11-manna konstgräsplan på Årstafältet och iordningställande av en ny idrottsplats invid Bällsta Gård.

Upprustning av sim- och idrottshallar

Upprustningen av Farsta sim- och idrottshall avslutades under 2012. Anläggningen var den första som genomfördes av den planerade upprustningen av sim- och idrottshallar som kommunfullmäktige fattade inriktningsbeslut om i mars 2010. På grund av projektets höga kostnad har förvaltningen tillsammans med fastighetskontoret utrett möjligheten att minska kostnaderna för de kommande upprustningarna av Åkeshov, Vällingby och Västertorp. Utredningen kommer att tas upp i idrottsnämnden och fastighetsnämnden under våren 2013. Med anledning av detta skulle starten för upprustning och modernisering av Åkeshovs sim- och idrottshall behöva senareläggas till våren 2015, med en uppskattad byggtid om cirka två år. Även program och projektering för upprustning av Vällingby och Västertorps sim- och idrottshallar beräknas bli senarelagda. I avvaktan på ny politisk prövning redovisas planerad upprustning av sim- och idrottshallarna i Vällingby och Västertorp utanför ram.

En upprustning eller ombyggnad av Åkeshovs sim- och idrottshall, som innebär att simhallen hålls stängd under en längre period, medför att den verksamhet som idag bedrivs av sju sim- och dykföreningar, simundervisning, gruppträning och allmänhetens motionssim måste flyttas. Det finns inte kapacitet i övriga simhallar i staden att ta emot hela den verksamhetsvolymen och de olika målgrupperna. En prioritering måste då göras, som berör flertalet av nämndens simhallar, där framförallt föreningars och barns och ungdomars behov bör prioriteras.

I samband med projektet Södermalms hjärta där bland annat Forsgrénska badet ingår har fastighetskontoret framfört att badanläggningen är i ett behov av upprustning och då främst bassängkonstruktionen.

3.2.1 Prioriteringsgrunder

Idrottsnämnden ansvarar för prioritering av ny- och ombyggnad samt upprustning av idrottsanläggningarna. Prioritering av större planeringsprojekt har gjorts enligt stadens modell för beslutsstöd. Pågående projekt ingår inte i underlaget, inte heller projekt som inte har kunnat rymmas inom ram. Projekten har poängsatts utifrån uppfyllelse av mål och översiktsplanens strategier samt ett antal kriterier som resultatpåverkan, driftkostnadskonsekvenser, risker, projektberoenden och tidsmässig planering.

Den prioritering som har gjorts enligt underlaget för investeringsstrategin har kompletterats med mindre projekt, hänsyn till ackumulerad efterfrågan, befolkningsprognos samt övriga upprustnings- och moderniseringsbehov. Utifrån dessa grunder har följande anläggningar och åtgärder prioriterats under den kommande planperioden:

- Upprustning och modernisering av sim- och idrottshallarna i Åkeshov, Vällingby och Västertorp
- Upprustning av vattenreningsanläggningar
- Upprustning och modernisering av idrottsplatser och bollplaner
- Upprustning av ishallar
- Nya fullstora idrottshallar
- Säkra anläggningsbeståndet i stadsförnyelseområden

Prioriteringsunderlaget enligt stadens modell, som även har överlämnats till fastighetskontoret, redovisas i *bilaga 3*.

3.2.2 Konsekvensanalys och risker

För prioritering av investeringar i idrottsanläggningar, där enbart satsningar i idrottsanläggningar ställs mot varandra, är stadens modell för underlag till beslutsstöd inte tillräckligt utslagsgivande. Satsningarna uppfyller i huvudsak ett målområde, samtliga projekt är olönsamma och har negativa driftkostnadskonsekvenser. I princip är det uppfyllelsen av översiktsplanens strategier som skiljer ut vissa projekt.

Att ställa behovet av upprustning av ett äldre anläggningsbestånd mot behovet av nya anläggningar innebär svåra övervägningar. Ska bevarande av en anläggning i ett äldre bostadsområde prioriteras framför bra förutsättningar för invånarna i en ny stadsdel. Ska idrottsanläggningarna betraktas som en tillgång lokalt eller få sin geografiska placering utifrån att de ska planeras för en regional användning. Även avvägningar mellan innerstaden och ytterstaden är svåra.

3.2.3 Måluppfyllelse

Investeringar i stadens idrottsanläggningar bidrar främst till att uppfylla målet att stockholmarna ska vara nöjda med idrottsmöjligheterna i Stockholm. Flera projekt, främst byggnation av nya idrottshallar, bidrar även till målet att skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Förvaltningens planering följer ambitionen att sprida investeringar i nya idrottsanläggningar geografiskt, och följer även intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsutvecklingsområden. Tyngdpunkterna har till syfte att utveckla områden som av ett eller annat skäl har stannat upp i sin utveckling. När tyngdpunkterna stärks, genom bland annat byggande av bostäder och arbetsplatser med mera, ska även utbudet av olika idrottsanläggningar utvecklas. Förvaltningen ska också bevaka att redan etablerade äldre stadsdelar i innerstaden får ta del av anläggningsutvecklingen.

4. Övriga redovisningar

Taxor och avgifter

En redovisning av taxor och avgifter lämnas i det blankettunderlag som återfinns i *bilaga 1*.

5. Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Från och med den 1 januari 2011 överfördes ansvaret för idrottsfastigheterna till fastighetsnämnden och idrottsnämnden är hyresgäst i stadens anläggningar för idrott och motion. Förvaltningen har därutöver hyresavtal med ett antal externa fastighetsägare, bland annat Rikspolisstyrelsen, Micasa och Akademiska Hus.

5.2 Behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler

Efterfrågan på idrottsförvaltningens anläggningar är stort från föreningar, skolor och allmänhet och kan i många fall inte tillgodoses fullt ut. Flera idrotter börjar nu bli åretruntsporter, vilket innebär att efterfrågan på tider från icketraditionella inomhusidrotter i fullstora idrottshallar ökat kraftigt de senaste åren. Vidare har efterfrågan på fler konstgräsplaner ökat. Vid utgången av 2012 hade nämnden 60 konstgräsplaner att erbjuda och under 2013 och 2014 planeras för ytterligare planer.

Det är också angeläget att gamla idrottsanläggningar rustas upp och moderniseras, det gäller bland annat flera av förvaltningens sim- och idrottshallar samt ishallar. Upprustning och modernisering av flera äldre idrottsplatser kommer också att behöva genomföras framöver. Förvaltningen har under 2011 genomfört en större

utredning av de mindre simhallarnas och tempererade utebassängbadens tekniska installationer. Utredningen visar ett stort behov av att förbättra vattenreningsanläggningarna på flera mindre simhallar och tempererade utebassängbad.

Föreningslivet efterfrågar även flera specialanläggningar som till exempel gymnastikhallar och fotbollshallar. Vidare ställer olika nationella idrottsförbund allt högre krav på hur anläggningar ska vara utformade för att vara godkända för elitseriespel.

I samband med att stadens befolkning växer och nya stadsdelar tillkommer måste även nya idrottsanläggningar anläggas inom dessa områden för att invånarna ska ges så rättvisa förutsättningar som möjligt. Fullstora idrottshallar är en anläggningstyp som det råder stor brist på och planer finns för uppförande av flera fullstora idrottshallar med en god geografisk spridning. Även anläggande av nya idrottsplatser kan bli aktuellt för att ge invånare i nya bostadsområden goda möjligheter till idrottsutövning.

Träffstugan, som är en fritidsverksamhet för personer med funktionsnedsättning, verkar i dag i lokaler i Skarpnäck. Det är angeläget att finna nya, mer tillgängliga lokaler för att kunna integrera verksamheten och dra fördel av stadens idrottslokaler för aktiviteter. Träffstugan arbetar också för att besöksgruppen ska synas mer och ta större plats i samhället, ett arbete som försvåras av lokalens otillgängliga placering. Det är ytterst besvärligt att ta sig till lokalen med kommunala färdmedel. Hänsyn till dessa faktorer bör tas vid val av nya lokaler.

5.3 Kapacitet

Staden förfogar över stora lokalresurser, vilka ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Förvaltningen samarbetar inom flera områden med stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen. Efterfrågan från idrottsföreningarna varierar beroende på de förutsättningar som finns i respektive idrottshall eller skolgymnastiksal. Nyttjandegraden är mycket hög i idrottshallarna medan den varierar i de mindre skolgymnastiksalarna.

Nyttjandegraden för konstgräsfotbollsplanerna är mycket hög. Planerna används maximalt under dagtid av skolorna och av föreningslivet under kvällar och helger. Fotbollspel och träning på konstgräsfotbollsplanerna förekommer kontinuerligt året runt när vädret så tillåter. Även stadens ishallar används maximalt under föreningsstid.

Förvaltningen bedömer att lokalkapaciteten för närvarande är för låg i förhållande till efterfrågan när det gäller idrottshallar och konstgräsfotbollsplaner. Förvaltningen kan för närvarande inte heller tillfredsställande tillgodose den efterfrågan som finns på olika specialanläggningar i första hand gymnastik- respektive fotbollshallar.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Stockholm är en stad i stark tillväxt. Befolkningen ökar i stor omfattning, vilket ställer krav på att fler bostäder byggs. Idrottsnämnden har vid ett antal tillfällen godkänt att idrottsmark har exploaterats för bostadsändamål under förutsättning att fullgod kompensation erhålls i form av nya eller upprustade anläggningar.

Exploatering av idrottsmark har medfört att bostäder har kunnat byggas och befintligt anläggningsutbud kvalitetsmässigt har kunnat utvecklas utan att nyttjandet har reducerats, vilket givit en optimal användning av stadens mark. Exploatering av idrottsmark har inneburit att anläggningsbeståndet har förändrats, och den utvecklingen förväntas fortsätta kommande år förutsatt att ekonomiska förutsättningar finns.

Under 2013 avvecklas Brommahallarna där förvaltningen har hyrt två hallar. Hallarna ersätts i början av 2014 med den planerade dubbla idrottshallen på Stora Mossens idrottsplats.

5.5 Kostnadsutveckling

Nämndens totala hyreskostnader uppgår till 288,1 mnkr i verksamhetsplanen för 2013. I tabellen nedan redovisas den beräknade förändringen av hyreskostnaderna under åren 2013-2016.

<i>mnkr</i>	2013	2014	2015	2016
Hyra FSN Forsgrenska badet och Sjöstadshallen	11,6	11,6	11,6	11,6
Hyra FSN övriga anläggningar	251,4	275,4	282,0	292,3
Externt förhyrda anläggningar	21,0	21,0	21,0	21,0
Förvaltningskontor	4,1	4,1	4,1	4,1
Summa lokalkostnader	288,1	312,1	318,7	329,0
<i>Förändring jämfört med 2013</i>		24,0	30,6	40,9

Förändring av hyreskostnaderna beräknas främst för hyror till fastighetsnämnden där ökade kapitalkostnader för pågående och planerade investeringar medför relativt kraftiga årliga hyreshöjningar. För de anläggningar som överfördes 2011/2012 beräknas hyrorna öka med 24,0 mnkr 2014, 30,6 mnkr 2015 och 40,9 mnkr 2016 jämfört med budget för 2013.

För Forsgrenska badet och Sjöstadshallen, som hyrs från fastighetsnämnden enligt tidigare avtal, och övriga externt inhyrda lokaler beräknas inga förändringar utöver normal prisutveckling.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

I april 2012 flyttades förvaltningskontoret från Fleminggatan till nya lokaler i Älvsjö. Efter initiala engångskostnader för flytt och utrustning av det nya kontoret under 2012 beräknas de årliga lokalkostnaderna ha minskat med cirka 3,0 mnkr, eller cirka 30 procent jämfört med 2011.

Bilagor

1. Bilaga 1 SLK-blanketter (IdN)
2. Bilaga 2 Idrottsinvesteringar 2014-2020 FSN
3. Bilaga 3 Underlag beslutsstöd investeringsstrategi